

Dementie en de Pinkstergeest...

'Als ik dement zou worden, dan hoop ik dat iemand als jij me komt opzoeken'. Dat zei ik vlak na Pinksteren tegen iemand. Iemand die in een eindwerkstuk (van de cursus 'theologie voor geïnteresseerden') voortreffelijk beschreef wat er in de pastorale zorg allemaal komt kijken als iemand dementeert. Het trefwoord: samen.

Op allerlei manieren is er zorg nodig door de kwetsbare positie waarin een dementerende steeds meer belandt. Zorg die soms kan vastlopen op de steeds verminderende contactmogelijkheden en op gebrekkige contactvaardigheden.

Er zijn mensen met gaven die toch samen contact kunnen maken. Ze weten ook dat je elkaar nodig hebt als patiënt, zorgverlenenden en familie. Die verbinding leggen ze, heel praktisch. Dan komt elk tot z'n recht. De hemel kan dan ('soms even') opengaan, en daar leven we allen van.

'Wat God verhoede'

Dat had ik bijna gezegd: alsjeblijft niet dement-woorden en alsjeblijft niet naar een verpleeghuis! Ik ben bijna zestig jaar jong, maar toch: de tijd gaat steeds sneller. Ouder worden: ja. Rimpels krijgen: oké. Moeizaam bewegen: nou, vooruit dan maar.. Maar 'laat me dan toch vooral een jonge geest mogen houden!' Iets om Gode dankbaar voor te zijn als je je verstand 'nog' hebt, toch? Ik zal die zo goed en liefdevol mogelijk proberen te blijven gebruiken!

Dementie kan toch op ieders pad komen. Hoe ga je er dan mee om? Hoe gaan we met elkaar om? Er worden al jaren columns en boeken vol over geschreven! En films over gemaakt...

Een rotziekte

In die pinkster-week las ik ook een column van verpleeghuisarts Bert Keizer in Trouw, waarvan ik aanvoelde dat er veel reacties en ingezonden brieven op kunnen komen. Hij reageerde op verpleeghuispastor Jacques Suurmond, die schreef 'dat je dementie kunt zien als een kans om meer degene te worden die je diep van binnen bent. Toegegeven: het is vaak een zware opgave. Maar die is er vaak ook voor jongere mensen'. Keizer ziet hier toch een miskennis in van de bittere realiteit. Waarin alles wat het leven mooi en

beziëld maakt je afgenomen wordt. Waarin bv soms een zachtmoedige vader kan veranderen in een agressieve, die je als zoon/dochter uitscheldt en wegstuurt. 'Een rotziekte dus, van het begin tot het eind, dat moet je niet verbloemen – dat is stuitend, dat troost ècht niet!'

Geest van samen

Ik begrijp Keizers reactie als komend uit onmacht die ons àllen kan bevangen als iemand die op onze zorg is aangewezen erg ontluistert raakt, steeds onbereikbaar voor je lijkt. Als zorgverlener, maar zeker als iemand met een hechte band (bv als partner of kind) brengt dat je zeer uit balans. Het is ook vreselijk! Dat mag niemand bagatelliseren. Toch kan het zijn dat een ander, een broer of zus, een verzorgende, een bezoekerpersoon namens de geloofsgemeenschap, een kennis of vriend, een geestelijk verzorger wel ingang vindt of krijgt en je helpt met wat je wèl kan. De Geest waait waarheen zij wil! Voorbij ons begrip of onze eigen doelstelling. Suurmond had een psychisch zieke moeder, aan wie hij door haar dementie juist meer zorg kwijt kon. Ik proef bij hem dat hij weet heeft van een rijke en geleefde geloofstraditie die mensen bij een zware opgave kan sterken en verbinden. Deze kan ons het leven, al is het geschonden, doen ervaren als geschonken. Er is een taal van gedeelde ervaring, van vertrouwen, van verlangen en hoop – een vlammetje van de ziel dat aangestoken kan worden. Door iemand op te zoeken bv, door het liefdevol noemen van iemands naam, door het aansteken van een lichtje. Door bekende woorden, muziek, een lied. Door een vertrouwd gebaar, door gevouwen handen, het 'onze Vader' samen te bidden, enz. Het doet ons beseffen dat we meer zijn dan onze ziekte en alles wat krom is: je mag er helemaal zijn. Dat je allemaal 'een bijzonder kind, door God bemind' mag zijn en blijven en dat dat je (door alles heen) samen geluk geeft. Veel vastigheden gaan verloren, maar dit echte zal blijven ondanks de beschadiging van hersenen. Wat goed dat er, vroeger èn nu, mensen zijn die vanuit zo'n besef en visie leven en voor de ander kunnen en willen zorgen, ook als die ander iets overkomt wat we vurig hopen dat ons zelf nooit zal overkomen... Hier waait de Geest!

Arie Gootjes

Emeritus-predikant